

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conversio Peccatoris, Seu Modus quo Peccator communiter resurgit ad justitiam.

Lefelon, Antoine

Bruxellis, 1675

Caput XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9433

trem, promovet ad salutem. Quos diligo, inquit Dominus, redarguo & castigo. Sic oportet & Dei Sacerdotem non obsequiis decipientibus fallere, sed remediis salutaribus providere. Imperitus est medicus qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & in altis recessibus viscerum virus inclusum dum servat, exaggerat. Aperiendum vulnus est & secandum, & putaminibus amputatis medelâ fortiore curandum. Vociferetur & clamet licet, & conqueratur aeger impatiens per dolorem, gratias aget postmodum cum senserit sanitatem. Id hodie impleri videmus & gaudemus.

CAPUT XV.

Vtrum in administratione Sacramenti Penitentiae, etiam seclusâ necessitate, liceat uti materiâ dubiâ, aut solum probabili?

Dixi superiori capite, in dubio, pœnitenti dum se conversum dicit, prudenter non posse credi, & per consequens nisi aliud suadeat necessitas, neque absolutionem impendi: quod Theologi confirmant, dum communiter illicitum docent in Sacramentorum administrationem citra necessitatem.

fita-

fitatem dubiam materiam assumere. Adeò ut quamvis eorum plurimi probabili-
 um usum multùm laxaverint, commu-
 niter tamen Sacramentorum usum ex-
 ceperint,

§. I.

*Distinctio inter materiam sensibilem & insensi-
 bilem non probat intentum Appendicis.*

VErùm convellere istud conatur
 Appendix, & distinctione aliquâ
 infringere. *Stante dubio, ait num. 270. de
 materia Sacramenti quando sensibilis est, non po-
 test administrari Sacramentum; concedo: quando
 materia non est sensibilis, sed interna seu moralis,
 nego.*

Sed quo fundamento nixus? Sic enim
 id negat, ut è contra materiam non sensi-
 bilem, sed internam seu moralem etiam
 dubiam, etiam sine necessitate in Sacra-
 mentorum administratione licitè velit
 assumi. Hoc novum est, hoc probet se
 rectè asserere, Sacrilegum crimen est si
 liquore, qui an aqua sit ambigis, quem-
 piam baptizes, & non aliquâ compulsus
 necessitate periculo nullum conficiendi
 Sacramentum te objicis; & rectè factum
 reputabitur, si id facias dum Sacramen-

M tum

tum Pœnitentiæ ministras ? Paradoxum istud ut credatur , non asseri debet , sed probari. Certè universaliter nullâ distinctione adhibitâ Scholastici & Morales Doctores peccatum mortale esse pronuntiant , citra necessitatem in conficiendis Sacramentis uti materiâ aut formâ dubiâ. Cur inde nunc materia non sensibilis sed interna seu moralis excipitur ? An hujus dubiæ usu periculo nullitatis Sacramentum minùs exponitur ? Si id dici non potest ; cur illâ dubiâ uti negatur illicitum , cum ob id , dum materia sensibilis est , hâc dubiâ uti sit illicitum , quòd Sacramentorum religioni contrarium sit citra necessitatem periculo non conficiendi Sacramenti sese exponere ?

Subdistinguit inferiùs Appendix dubium in dubium juris & facti. De illo quid sentiat , clarè non exprimit. Vult enim juris dubium esse V. G. an requiratur Attritio ex charitate vel sine charitate , *Tunc cum Attritio , inquit , cum charitate sit materia certa , & sine charitate solùm probabilis & dubia , sequitur ex doctrina hujus Auctoris contra decretum Alexandri VII. quòd hâc Minister contentus esse non possit.* An id contra decretum Alexandri VII. sit , sequenti capite examinabitur : nunc quoniam id
affir-

affirmat, solùm peto : an ergo in Pænitentiae Sacramento, cujus quasi materia sunt actus ipsius pænitentis, sufficere existimet, etiam nullâ urgente necessitate, uti materiâ ex qua ipsius Sacramenti pendet subsistentia, dubio juris ambigua? Hoc si putat, nullo aut fallaci fundamento nititur, Sed hoc relinquamus.

§. II.

Distinctio inter dubium juris & dubium facti nihil facit ad hanc rem.

CLariùs mentem suam exprimit, dum dubium est facti: *Si est questio facti, inquit, V. G. an pænitens jam de facto habeat veram attritionem, tunc minister debet esse contentus materiâ probabili, nimirum protestatione pænitentis, quia in hac certa haberi non potest.* Hæc imprimis distinctio non attenditur dum materia sensibilis est. Hanc enim sive juris sive facti dubio ambiguum ad Sacramentorum confectio- nem citra necessitatem assumere generaliter est illicitum; ergo & dum illa non sensibilis est, sed interna seu moralis: non enim unum Sacramentum licet & alterum non licet, necessitate seclusâ, nullitatis periculo exponere. Non minus au-

tem hujusmodi periculo exponitur dum facti quàm dum juris est dubium.

Sed urget Appendix, internam materiam in quæstione facti non posse certam haberi. v. g. an pœnitens de facto habeat veram attritionem. *Tunc, inquit, minister debet esse contentus materiâ probabili nimirum protestatione pœnitentis; quia in hoc certa haberi non potest; eò quòd confessarius non possit videre dispositionem cordis ipsius pœnitentis, sed debeat ei credere tam pro quàm contra se loquenti.*

Vult ergo protestationem pœnitentis materiam hîc facere probabilem, nempe hoc uno excepto, uti superiùs dixerat, dum moraliter certò constat contrarium. Sit ergo pœnitens rudis, & ut propriam dispositionem, an ad justificationem sufficiat, dijudicet, imperitus; sit conscientia suæ incurius; fuerit hactenus peccatorum consuetudini inveteratus, & eorum voluptatibus toto animi affectu agglutinatus; sit recidivus & cadendi & confitendi vices sine parvo quoque correctionis fructu jam diu alternaverit: quisquis deniquè sit, quæcumque circumstant, unde vel indispositus ostenditur, vel debita ejus dispositio sit ambigua, dummodo ad moralem ejus indispositum

posu-

positionis certitudinem non ascenditur, satis est juxta Appendicem pœnitentis protestatio, ut legitima ejus dispositio judicetur probabilis eâ probabilitate quæ confessario sufficere debet, quâque in omni casu eum oportet esse contentum. Hoc probabiliter dictum non arbitrator.

Est quædam negativa probabilitas multis propositionibus conveniens eò quòd convincenti argumento falsæ monstrari non possunt; licèt pro se & sua veritate non habeant positivum alicujus considerationis fundamentum. Hoc modo non paucae censentur probabiles, non ob aliud quàm quod defendi possint, aut hoc aut isto loco defensæ sint. Ad illam quippe defensionem, satis est oppugnantium argumenta dissolvere, quod fieri potest & ab iis qui pro veritate propositionis defensæ nullum fundamentum habent proferre. Hujusmodi proindè probabilitatis genus certum est ad morum regulam nequaquam sufficere. Nam etiam scholastici Doctores qui præcipuè nuperis temporibus probabilium usum propugnarunt, communiter id ad illa probabilia restringunt, quæ notabili ratione aut gravi autoritate nituntur.

Hanc ipsorum doctrinam nunc non examino : impræsentiarum satis est , eorum etiam iudicio , negativam illam & puræ defensionis probabilitatem ad morum regulam non sufficere. Minus ergo illa eis sufficeret ad Sacramentorum usum , cum ad illum non satis esse censuerint suum probabile quod pro moribus voluerunt sufficere.

Huiusmodi negativam probabilitatem non inficior ex pœnitentis protestatione sufficientiæ suæ dispositionis competere; scilicet dum ea quæ obstant morali certitudine non concludunt contrarium. Ast hoc aliud non est, quàm pœnitentem ob suam protestationem sic dici posse ritè dispositum ut oppositum non possit certò convinci. Cum ergo hac in re , ut sæpè dictum est, auctoritas ejus haud rarò nullius aut parvi sit momenti, & ex variis sæpe circumstantiis admodum suspecta; hæc quoque ejus protestatio frequenter non est grave motivum , ut ob eam sufficientia ejus dispositionis censi possit probabilis eâ probabilitate quæ competere debet propositioni ut juxta præfatos Scholasticos Doctores ad praxim possit assumi. Cum itaque omnem pœnitentis protestationem , excepto solo dum
morali

moraliter certò constat contrarium, velit Appendix confessario debere sufficere; in Sacramentorum administratione asserit licitum quod juxta præcipuos probabilium usûs defensores nec in moribus est concessum.

At pone ejusmodi auctoritatis pœnitentem, ut ejus protestatio per se notabile motivum sit ad quod probabiliter judicari possit ritè dispositus. Nec sic Appendix audienda est, neque generaliter verum est pœnitentis protestatione ministrum debere esse contentum. Quid si enim majoris, æqualis aut fere æqualis ponderis motivum stet pro opposito? Tunc rectè dictâ protestatione (justæ necessitatis casum semper excipio) minister non solum non debet, sed nec potest esse contentus. In hoc enim concursu ejusmodi motivi contrarii pœnitenti prudenter assentiri non potest, aut eum credere ritè dispositum. Quod sic breviter ostendo.

§. III.

*Valdè temerarium (si tamen hoc fieri potest) est
assentiri uni contradictoriarum, dum altera
est æquè probabilis ac ipsa.*

DUorum contradictoriorum alterum certò falsum est, & alterum verum. Deinde constat ex consequentiarum legibus falsum non sequi nisi ex falso: ac per hoc certum etiam est, fundamentum contradictorii falsi vel falsum esse, vel suum consequens nihil probare. Dum ergò fundamenta quibus utraque contradictorii pars nititur æqualia sunt, aut ferè æqualia, & simul concurrunt, fundamenta alterutrius partis certò cognoscuntur falsa esse, vel nihil probare. Sed quia utraque æquè verisimiliter suam partem probant, ambiguum est quibus id competat, hoc est, quæ ex his fundamentis fallacia sint & deceptoria. De singulis autem particulatim id tam verisimile est quàm oppositum. Sicut autem imprudentiæ est assentiri propositioni, quam non magis quis scit veram esse, quàm falsam; ita quoque prudentiæ esse non potest, assentiri propter fundamentum quod non magis scitur esse non de-
cepto-

ceptorium quàm deceptorium. Ac propterea qualiacumque illa fundamenta sint, quantumcumque per se & seorsim accepta gravia, in isto tamen concursu neminem movere possunt, ut prudenter unam partem veram determinet.

Innumeris exemplis è rebus humanis petitis confirmari id potest. Sic in exterioris politiaë tribunalibus V. G. (quibus superius Pænitentiaë forum est comparatum) sint Petrus & Joannes testes omni exceptione majores, qui à se visum deponunt, Jacobum à Paulo esse occisum. Hæc eorum testificatio procul dubio gravis est & satis, ut verè Jacobus à Paulo credatur occisus: sed pone Thomam & Marcum non minoris fidei ex adverso testificari se oculos inspectores, non à Paulo, sed ab Andrea Jacobum peremptum; & nihil occurrere ob quod horum posteriorum testimonium prioribus cedere debeat; in hoc concursu priorum testificatio gravis esse desinit, & insufficientis est, ut ob eam verè crimen à Paulo Judex judicet commissum. Dico & nihil occurrere &c. concurrunt quippe subinde aliæ circumstantiæ, ob quas (uti olim Salomon) unius partis neglecto testimonio prudenter alteri quis acquiescit.

Hæc

Hæc prudentiæ norma & in suo pœnitentiæ tribunali confessario est observanda : neminem enim judicando absolvere potest , nisi quem non temerario iudicio à peccato suo verè iudicat conversum , & ejus ut oportet pœnitere. Id autem ob pœnitentis protestationem quantumcumquè illa seorsim accepta gravis foret, non nisi temerariè iudicat , dum majoris aut æqualis ponderis motivum concurrat pro opposito. Nam quod dici posset , non obstante hoc concursu posse adhuc pœnitentem iudicari probabiliter esse conversum & pœnitere , nihil urget. Aliud est enim probabiliter & aliud verè esse conversum & pœnitere. Vera autem conversio hîc necessaria est, & vera cordis pœnitentia partialis est hujus Sacramenti materia ; ac per hoc ad ejus susceptionem pœnitens admitti non potest , nisi qui prudenter iudicari potest verè conversus & verè pœnitere , quod in dicto concursu , uti evidenter monstratum est , non potest.

At dicit Appendix : confessarium non posse videre dispositionem cordis ipsius pœnitentis, ac propterea debere ei credere tam pro se quàm contra se loquenti.

§. IV.

Cordis dispositio etsi interna sit, sæpè tamen per signa externa & effectus dignosci potest.

T Ametsi ut cum Hieronymo loquar, *In cap. 14.*
natura hominis non sit, quamvis sancti, Ezech.
cordis arcana cognoscere; quis enim hominum, ut
ait Apostolus, scit quæ sunt hominis nisi spiritus *1. Corinth.*
hominis qui in ipso est: Tamen multipliciter *c. 2. v. 11.*
 sese animus prodit non solum verbis, sed
 & aliis suæ affectionis signis & effecti-
 bus. Habent quidem verba, ut notat Au-
 gustinus, *principatum significandi quæcum-* *L. 2. de doct.*
quæ animo concipiuntur, si ea prodere quisque *Cir. cap. 3.*
velit; ac per hoc, cum id pœnitens, dum
 aliud non indicatur, velle censetur, mul-
 tum ejus verbis ac protestationi est defe-
 rendum. Verùm hæc arbitraria signa
 sunt, quibus non rarò nunc scienter,
 nunc ignoranter interiora animi non
 ut verè sunt contingit enuntiari. Hoc
 in iis quæ pœnitens dicit, nunc magis
 nunc minus est metuendum. Quò au-
 tem major ejus subest metus, eò amplius
 & alia, quæ animæ affectum indicant,
 aut quoquomodo ad dijudicandum inte-
 riorem ejus statum concurrunt sunt at-
 tendenda. Hæc enim dum verbis concor-
 dant,

dant , plenam simul cum ipsis efficere possunt probationem , ut simpliciter iis confessario sit acquiescendum : dum autem præjudicant , major est cautio adhibenda.

Si enim ejusmodi sit illud præjudicium , ut omnibus perpensis pœnitentis protestationem justè reddat ambiguam , & de veritate suspectam ; jam huic ejus protestationi credi nec debet nec potest. Iterùm dico ; parum est si adhuc ea maneat probabilis , cum in hoc concursu , quod tamen necessarium est , prudenter judicari nequeat vera. Propter quod ab hujusmodi pœnitente , nisi aliud jubeat necessitas , merito priusquam absolvatur exigitur , ut dignis pœnitentiæ fructibus,

Vel ut alii (qui sunt juxta Bonaventuram *delicti corre-*
Alanum de actio) protestationem suam , ut ei pruden-
insulis lib. de ter credi possit , confirmet. Hinc com-
sex alis cbe- muniter etiam moderni Doctores (uti ex
rubin ala. 2.

Thoma Sanchez refert & approbat Car-
De Sacram. dinalis de Lugo) in ejusmodi casu utile
Pœnit. disp. censent differre absolutionem per aliquot
14. sect. 10. dies ut appareat correctio , & observatio
num. 166. propositi.

§. V.

Non requiritur circa penitentis dispositionem illa certitudo quæ communiter necessaria est, dum materia est sensibilis.

HOc tamen nunc Appendici concesserim, debitam pœnitentis dispositionem communiter non eâ certitudine quâ constat materia sensibilis à confessario posse cognosci; ac per hoc nec ejusmodi certitudo illi ut necessaria est expectanda: sed ex iis quibus se suumquè animum pœnitens pandit, & aliis quæ concurrunt circumstantiis, ejus dispositio est colligenda. Et quamvis hæc singula seorsim accepta exigui nonnunquam ponderis sint, tamen simul accepta tale sæpè efficiunt argumentum, ut illi prudenter Confessarius acquiescat, & absolutè pœnitentem judicet ritè dispositum. Ut autem acquiescat, non tale necesse est hoc sit argumentum ut semper & ubique concludat, sed satis est, quòd ex illo consequens sequatur juxta moralis prudentiæ certitudinem, quamvis absolutè possit non sequi, imo etiam quandoquè non sequatur. Hoc, inquam, sufficit dum ex aliis non ostenditur hic

&c

fficere
ter iis
m au-
adhi-
cium,
prote-
, &
is pro-
t. Itē-
maneat
quod
udica-
ab hu-
at ne-
lvatur
tibus,
i corre-
uden-
com-
uti ex
Car-
utile
iquot
vatio
§. V.

& nunc deficere. Cum enim vel interdum & in paucioribus deficere possit, hæc necessaria est cautio, ut attendatur an nihil occurrat quo hîc & nunc probetur deficere, dum nihil occurrit quod communiter verum est in moralibus sequi, secus si occurrat. Hæc est in humanis rebus prudentium praxis. In judiciis enim, ut dictum est, quod & lex confirmat & Apostolus, in ore duorum vel trium testium stat omne verbum, & eorum testimonio, dum illi nihil obstat, simpliciter & absolutè judex acquiescit, quia in pluribus id tum verum est. Potest tamen deficere aut fallere, & fallit interdum. Ad quod proindè circumspectè opus est attendi; & quò majus fallaciæ aut falsitatis subest indicium, minùs eorum testimonio licet deferre. Et sic interdum non sufficiunt mille testes qui se oculos dicunt & factum deponunt, nempe dum æqualis ponderis motivum, v. g. alii testes ejusdem numeri, ejusdemquè fidei, stat pro opposito, cum tamen aliàs satis sint duo.

S. VI.

*Ex dictis patet quæ sit illa moralis certitudo quæ
in hac materia exigitur.*

HÆc est quæ dici solet moralis certitudo, & unicuiquè de se suaquæ justitia est necessaria, ut juxta Apostoli *1. Corinth.* præceptum dignum se probet qui de Eucharistico pane edat, aut de calice bibat. *c. 11. v. 28.*

Adeò ut confessio illi sit præmittenda, *P. 2. de Sacram. pæ. 18.* qui, uti id notat Parochorum Catechismus, justè vel veretur oppositum: veretur, *num. 59.* inquam, hoc est, ex digno motivo rationibus quibus se justum confidat non acquiescit. Est quippe generalis quidam metus, etiam sanctis in hac vita communis, quod nesciant *utrum amore an odio digni sint.* Nam quamvis spiritus reddat testimonium spiritui eorum quod sint Filii Dei, propter quod meritò confidunt, *Eccles. 9.* sic tamen id moderatur *Rom. 8. v. 16.* *Sophonie* *c. 3. v. 17.* *silens in dilectione sua*, ut omnis contrarius metus plerumquè non possit nec debeat deponi. Hoc ipsis expedire novit ille qui nos vult *servire sibi in timore & exultare cum tremore.* Hic tamen generalis est metus morali certitudini non officiens. Nam dum, hoc excepto, aliud non occurrit ob quod de sua

justitia

justitia ambigere quis debet, sed potius cuncta suadent oppositum, prudenter se justum reputat, & illi absolutè acquiescit, ea sine scrupulosa formidine perficiens, quæ non nisi à justis perfici possunt.

Hoc etiam modo, dum ea quibus pœnitentiam suam ac conversionem manifestat pœnitens, & cætera quæ concurrunt, ritè eum persuadent dispositum, & nihil consideratione dignum sit pro opposito, aut quod illa suspecta faciat vel ambigua, prudenter confessarius acquiescit, & eum debitè reputat dispositum. Et quamvis reflexo intellectu hæc omnia adhuc judicat posse deficere, tamen istius defectus dum nullum alicujus momenti aut ponderis indicium ostenditur, non propterea mentem suspendere debet, sed simpliciter & absolutè, hoc non obstante, debitam ejus dispositionem concludere. Hæc est certitudo hac in re communiter haberi possibilis, ac per hoc censenda est sufficere. *Nam sicut optimè dictum videtur, ait Boëthius, eruditi est hominis unumquodquè ut ipsum est, ita de eo fidem capere atque tentare. Quod explanans Angelicus Doctor. Sicut optimè, inquit, dictum videtur ab Aristotele in principio Ethicorum, eru-*

L. 1. de Trinitate. cap. 2.

Comus, ejusdem capiti.

dit

diti hominis est unumquodque ut ipsum est, id est per modum congruum ipsius rei, ita de eo fidem capere atque tentare. Non enim de omnibus potest equalis certitudo & evidentia demonstrationis servari, & sunt hæc verba Philosoph. 2. Ethic. Disciplinati enim est in tantum certitudinem inquirere circa unumquodque genus, in quantum natura rei recipit.

§. VII.

Hactenus dicta intelliguntur justâ necessitate exceptâ.

HACTenus justam semper excepit necessitatem, sed quid eâ sepositâ faciendum sit, pro viribus quas Deus dedit, conatus fui exponere. Inquiri nunc dignum foret, quæ sit justa illa necessitas, & quomodo ob eam quæ hîc frequentior est, & suos gradus suscipit, hujus Sacramenti ministrationem oporteat moderari. Verùm dumtaxat nunc Appendici respondere constitui: quæ autem ob id hucusque protuli, priora sunt, neque inde dependent, & circa hæc adhuc fervet contentio, quam, eorum veritate manifestatâ & utrimque receptâ, optarim finire. Tum quippe concordibus animis & studiis ad alia quæ particularia magis

N

sunt

sunt, ac per hoc determinatu plerumque
difficiliora, securiùs licebit descendere.
Hoc unum nunc dico: hujus sicut &
aliorum Sacramentorum finis animarum
est salus, cui proinde eorum administra-
tio debet congruere, & ex qua hæc ne-
cessitas præcipuè est metienda, sic ut po-
tiùs nullitatis periculo Sacramentum,
quàm salutis discrimini anima expona-
tur.

C A P U T   X V I .

*An juxta Decretum Alexandri VII. in admini-
stratione Sacramenti Penitentia Confessarius
contentus esse debeat attritione, sine omni
Dei propter se dilectione concepta?*

HOC eodem numero 270. ut vi-
dimus superiori capite, dubium
juris vult esse Appendix: *An re-
quiratur Attritio ex charitate, vel sine charitate,
tunc cum attritio, inquit, cum charitate sit ma-
teria certa, & sine charitate solùm probabilis &
dubia, sequitur ex doctrina hujus Auctoris contra
Decretum Alexandri VII. quòd hac Minister
contentus esse non possit.*

Quodnam hoc sit decretum, aliud co-
gitare non potui, quàm illud ab eodem
Ponti-